

Štefan Kimlička
Príklady citovania podľa ISO 690 a ISO 690-2
Bratislava
Katedra knižničnej a informačnej vedy FiFUK
2004

Podrobnejšie v knihe:

KIMLIČKA, Štefan. *Ako citovať a vytvárať zoznamy bibliografických odkazov podľa noriem ISO 690 pre „klasické“ aj elektronické zdroje*. Bratislava : Stimul, 2002. 82 s. ISBN 80-88982-57-X.

Citácie – etika citovania, zoznamy bibliografických odkazov, techniky citovania

Odkazy na preberané myšlienky, definície, modely, triedenia a ďalšie časti odborných a vedeckých textov

etika a kultúra písania vedeckých a odborných prác

Cieľ odkazového aparátu

jasné označenie toho, čo sa preberá, od koho sa preberá a presná identifikácia zdroja, z ktorého sa preberá

Pri citovaní a odkazoch sú najdôležitejšie tri veci

- 1. odkaz musí presne identifikovať zdroj, aby ho bolo možné bez ťažkostí opäť vyhľadať,**
- 2. poradie údajov v odkaze (v popise zdroja) je záväzné,**
- 3. v celej publikácii (knihe, článku a pod.) treba používať rovnakú techniku citovania.**

Problematikou citovania a bibliografických odkazov sa zaoberajú medzinárodné štandardy

- **ISO 690:1987**, Documentation - Bibliographic references - Content, form and structure.
- **ISO 690-2:1997**, Information and documentation - Bibliographic references - Part 2: Electronic documents or parts thereof.
- **STN ISO 690:1998**, Dokumentácia - Bibliografické odkazy - Obsah, forma a štruktúra.
- **ČSN ISO 690-2:2000**, Informace a dokumentace - Bibliografické citace - Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části.

Vzťahy medzi prvkami citačného procesu

Bibliografický odkaz je štandardizovaný popis citovaného dokumentu. Musí jasne identifikovať dokument a obsahovať predpísané časti popisu.

Citácia alebo citovanie je skrátené označenie citovaného zdroja (dokumentu) v texte práce podľa niektorej metódy odporúčenej normou STN ISO 690. Citácia slúži na spojenie citovaného miesta so záznamom o citovanom dokumente. Tento záznam je potom položkou v zozname bibliografických odkazov. Citácia slúži aj na spojenie citovaného miesta so skráteným záznamom o citovanom dokumente umiestneným napr. pod čiarou na príslušnej strane textu.

Samotný **proces citovania** má dva aspekty - **etiku citovania** a **techniku citovania**.

Etika citovania odráža, či a ako autor práce dodržiava etické normy vo vzťahu k cudzím myšlienkam a výsledkom, ktoré sú obsiahnuté v iných dokumentoch (v použitej literatúre).

Technika citovania spočíva v spôsobe spájania citovaného miesta so záznamami o citovaných dokumentoch uvedených v zozname bibliografických odkazov.

Citát je text doslovne prevzatý z citovaného dokumentu.

Citovaný dokument je ten, z ktorého niečo preberáme. Je to dokument, ktorý je zdrojom informácií pre nás. Môže to byť kniha, článok v časopise, encyklopédia, slovník, rozhlasový alebo televízny dokument, film, osobná komunikácia (rozhovor), elektronická správa (e-mail), CD-ROM, elektronický časopis alebo zborník, www stránka a pod.

Citujúci dokument je práca (publikácia), ktorú píšeme (monografia, článok, stať v zborníku, diplomová práca a pod.) a kde použijeme niečo z inej (citovanej) práce.

Skrátený (bibliografický) odkaz v poznámke pod čiarou nie je povinný, ale jeho používanie sa odporúča. Slúži čitateľovi na ľahkú orientáciu v texte a v zdrojoch bez toho, aby musel hľadať v zozname bibliografických odkazov, ktorý je na konci dokumentu, alebo kapitoly. V skrátenom odkaze je možné skrátiť osobné meno, vypúšťa sa miesto vydania a vydavateľ a ak je názov dlhý, tiež sa môže skrátiť.

Zoznam bibliografických odkazov je súpis bibliografických odkazov usporiadaný abecedne alebo podľa poradových čísel ich citovania.

Vzťahy medzi základnými prvkami citačného procesu

Citujúci dokument (časť textu)

<p>knihovnícky tradicionalizmus a jednostrannosť systémového technokratizmu a „<i>vidieť človeka aký je, čo vie a čo chce vedieť, ako vie robiť, čo k tomu z ľudského fondu poznania potrebuje, aké sú jeho vlastnosti a schopnosti, jeho kultúrna, kvalifikačná a informačná úroveň, ktorá mu uľahčí sebapoznávanie, sebaaktualizovanie, sebarealizáciu v danom prostredí i spoločnosti</i>“ (Žatkuliak, 1981, s. 35). Dnes, po dvadsiatich rokoch, je téma človeka v spoločenských procesoch všeobecne znovu oživená a miestami sa zdá, že až zdevalvovaná (napríklad „zázračnými“</p> <hr/> <p>ŽATKULIAK, J.G. Používatelia odborných informácií ..., 1981.</p>	<p>← citát</p> <p>← citácia v texte</p> <p>← skrátенý odkaz pod čiarou</p>
<p>Zoznam bibliografických odkazov</p> <p>...</p> <p>RUBIN, R.E. 1998. <i>Foundations of Library and Information Science</i>. New York : Neal-Schumann Publishers, 1998. 495 s. ISBN 0-02-852321-7.</p> <p>SEILEROVÁ, B. 1995. <i>Človek vo filozofickej antropológii</i>. Bratislava : IRIS, 1995. 152 s. ISBN 80-86454-14-5.</p> <p>ŠMAJS, J. 1997. <i>Ohrozená kultura : od evolučnej ontologie k ekologickej politice</i>. 2. rozš. vyd. Praha : Nakl. Hynek, 1997. 205 s. ISBN 80-7184-754-4.</p> <p>...</p> <p>ŽATKULIAK, J.G. 1981. <i>Používatelia odborných informácií a informatické služby</i>. Bratislava : SPN 1981. 342 s.</p>	<p>← úplný záznam použitého prameňa</p>

ZDROJ INFORMÁCIÍ

na vytvorenie bibliografického odkazu → **citovaný dokument**.

Tlačené dokumenty → titulný list alebo jeho ekvivalent.

Články z časopisov, zborníkov alebo kapitoly z kníh → titulný list nadradeného dokumentu (časopisu, zborníka, knihy), prvá a posledná strana článku alebo kapitoly.

Netlačené dokumenty → napr. štítok (etiketa) zvukovej nahrávky, titulný obrázok mikroformy a pod.

Ak dokument nemá titulný list alebo jeho ekvivalent, môže sa potrebná informácia doplniť z iného zdroja, ako je obal, krabica, sprievodné informácie, záhlavie mikrofišu a pod.

Elektronický dokument → obrazovka, ktorá zobrazuje názov alebo jeho ekvivalent (napr. úvodná obrazovka nasledujúca po prihlásení alebo obsahujúca poznámku o autorských právach).

Ak elektronický dokument nemá takúto obrazovku, možno prevziať údaje z alternatívneho zdroja, ako je napr. sprievodná dokumentácia alebo obal.

Údaje zapísané v bibliografickom odkaze musia odkazovať na ten exemplár dokumentu, ktorý bol videný alebo používaný pri citovaní. Napríklad pri citovaní internetového dokumentu to musia byť údaje o názve, dátume, lokačné údaje, údaje o konkrétnej verzii a o konkrétnom sieťovom umiestnení (URL adresa).

Ak sa odkazuje cez sprostredkujúci zdroj, čiže ak nemáme k dispozícii originálny zdroj, ale ten sa spomína v nejakej inej práci, postupujeme takto:

Vyhotovíme odkaz na originálny zdroj, v tom odkaze za odkazom na originálny zdroj napíšeme slovo *Zdroj:*, prípadne *Prameň:* alebo *Podľa:*.

Do toho istého odkazu **pripojíme údaje o sekundárnom zdroji**.

Takto môžeme citovať zo sekundárnych informačných zdrojov, bibliografií, abstraktových časopisov, báz údajov a pod.

Všeobecné pravidlá zápisu

Údaje zapisované do bibliografického odkazu sa majú zapisovať tak, ako sú uvedené v originálnom prameni.

V zápise sa nemusia nevyhnutne reprodukovat' všetky štylistické podrobnosti ako je napríklad písanie veľkých písmen, interpunkcia a pod.

Transliterácia

Údaje získané zo zdroja sa majú transliterovať do latinky v súlade s príslušnou normou. Transliterovaná forma sa môže použiť namiesto originálnej formy alebo sa môže uviesť v hranatých zátvorkách ako doplnok originálnej formy.

Príklad

<i>V dokumente:</i> Медицинска академия	<i>V odkaze:</i> a) Medicinska akademija alebo b) Медицинска академия [Medicinska akademija]
--	---

Skratky

Rodné a krstné mená alebo iné mená osôb, ktoré sú súčasťou celého mena autora, editora, redaktora, vydavateľa a pod. sa môžu skrátiť na iniciálové skratky tak, aby skrátenie nespôsobilo nejasnosti, pokiaľ ide o totožnosť osoby.

Názvy štátov, provincií, krajín atď., ktoré sú pripojené k názvom miest vo vydavateľskom údaji alebo k názvom korporácií sa skracujú podľa akceptovaných zvyklostí, pričom sa majú používať pravidlá kódovania alfa-2 alebo alfa-3 normy ISO 3166.

Názvy seriálových publikácií sa môžu skracovať podľa normy ISO 4 tak, aby to nespôsobovalo dvojznačnosti.

Ďalšie slová a typické termíny používané v bibliografickom odkaze sa môžu skracovať podľa pravidiel v norme ISO 832.

Názvy krajín alebo vydávajúcej patentovej organizácie sa môžu skracovať v súlade s pravidlami WIPO ST.3 (World, 1981).

Písanie veľkých písmen

Veľké písmená sa musia používať v súlade s pravidlami jazyka alebo písma uvádzaných informácií.

Interpunkcia

Vo všetkých odkazoch treba používať jednotný systém interpunkcie.

Každý prvok v odkaze musí byť zreteľne oddelený od nasledujúceho prvku interpunkčným znamienkom (bodka, čiarka, dvojbodka a pod.).

Jednotne sa oddeľujú aj podriadené prvky v rámci základných prvkov.

Štandard ISO 690 neurčuje priamo, aké interpunkčné znamienka sa majú používať. Ich použitie je vecou národnej interpretácie štandardu, ktorá je zohľadnená v STN ISO 690.

Všeobecné zásady používania interpunkcie podľa pravidiel slovenského pravopisu sa vzťahujú aj na bibliografické odkazy.

Niektoré interpunkčné znamienka sa však v odkazoch používajú odlišne od pravidiel slovenského pravopisu.

Odporúčania pri ich používaní sa opierajú o úzus a niektoré medzinárodné odporúčania pre medzinárodný štandardný bibliografický popis ISBD

Odporúčané interpunkčné znaky: medzera je označená znakom _

- na oddeľovanie prvkov (skupín údajov) bodka a medzera (._);
- každý prvok (skupina údajov) je ukončený bodkou (.);
- ak nasleduje za prvkom hranatá zátvorka, bodka sa nedáva;
- na oddeľovanie viacerých autorov, ak sú v menách iniciálové skratky krstných mien, čiarka a medzera (._),
ak sú krstné mená neskrátené, medzera, pomlčka a medzera (_ - _);
- na oddelenie názvu a podnázvu medzera, dvojbodka a medzera (_ : _);
- preklad názvu sa dáva do hranatých zátvoriek ([ ]);
- niekoľko miest vydania alebo niekoľko vydavateľov sa oddelí bodkočiarkou a medzerou (;_);
- miesto vydania a vydavateľ sa oddelia medzerou, dvojbodkou a medzerou (_ : _);
- rok vydania sa oddelí od vydavateľa (alebo od miesta vydania ak vydavateľ chýba) čiarkou a medzerou (, _);
- čísla strán v rozpätí sa uvádzajú spojovníkom (-).

Typografická úprava

Na rozlíšenie jednotlivých prvkov popisu alebo na zdôraznenie niektorých prvkov môžu slúžiť rozličné typografické prostriedky alebo podčiarknutie.

Ak je to možné, odporúča sa písať názov informačného zdroja kurzívou.

Pri popise monografie je to názov monografie, pri popise článku zo seriálu je to názov seriálu.

Príklady:

BROOKES, B.C. Foundation of information science : part I. In *Journal of Information Science*. 1980, vol. 31(2), p. 128.

CEJPEK, J. *Informace, komunikace a myšlení : úvod do informační vědy*. Praha : Karolinum, 1998. 179 s. ISBN 80-7184-767-4.

BROOKES, B.C. Foundation of information science : part I. In Journal of Information Science. 1980, vol. 31(2), p. 128.

CEJPEK, J. Informace, komunikace a myšlení : úvod do informační vědy. Praha : Karolinum, 1998. 179 s. ISBN 80-7184-767-4.

Doplnky a opravy

Vnútri popisu odkazu sa môžu dopĺňať údaje, ktorými sa opravujú zjavné chyby v prameni.

Ďalej sa môže doplniť preložená alebo transliterovaná informácia, môže sa spresniť identifikácia osoby alebo korporácie prostredníctvom vysvetlivky alebo rozvinutia iniciálovej skratky alebo akronymu, prípadne sa môžu odlišiť rovnaké názvy miest pomocou pripojenej poznámky a pod.

Všetky doplnené údaje, okrem údajov v poznámkach, sa musia uvádzať v hranatých alebo okrúhlych zátvorkách.

Príklady:

CRANE, R[onald] S.

HVIEZDOSLAV, P[avol] O[rszágh]

SÚTN (Slovenský ústav technickej normalizácie).

1966 [spr. 1969].

Trinity College (Cambridge).

Špecifikácia prvkov popisu poradie podľa normy ISO 690:

1. Primárna zodpovednosť
2. Názov
3. Druh nosiča
4. Sekundárna zodpovednosť
5. Vydanie
6. Označovanie zväzkov seriálových publikácií
7. Vydavateľské údaje
8. Časové údaje
9. Rozsah
10. Edícia
11. Poznámky
12. Dostupnosť a prístupnosť
13. Štandardné číslo
14. Časť dokumentu
15. Údaje o patentových dokumentoch

1. Primárna zodpovednosť

Osoby (autori) a korporácie

Primárnu (hlavnú) zodpovednosť za vytvorenie textového diela alebo elektronického dokumentu má spravidla autor.

V prípade iných diel môžu mať primárnu zodpovednosť výtvarníci, skladatelia a pod.

V prípade patentových dokumentov to je depozitér alebo vlastník.

Korporácie sa považujú za nositeľov primárnej zodpovednosti vtedy, keď ich dielo odráža kolektívnu myšlienku alebo jej činnosť (správy výborov, komisií, konferenčné materiály a pod.) alebo ak je ich dielo svojou povahou prevažne administratívne (príručky, zoznamy, katalógy, adresáre a pod.).

Mená editorov (vedeckých redaktorov) takých dokumentov, ktoré pozostávajú z diel pochádzajúcich z rozličných zdrojov alebo z príspevkov rozličných autorov, sa môžu spracúvať ako údaje o primárnej zodpovednosti len v tom prípade, ak sa meno editora zreteľne odlišuje v prameni. V takom prípade sa môže za menom uviesť v zátvorkách skratka ed. alebo jej ekvivalent (napr. red.).

V prípade seriálových publikácií je však vždy prvým prvkom odkazu názov. Meno, ktoré je spojené so seriálom, môže byť uvedené až za názvom.

Spôsob uvádzania mien

Mená, ktoré sú v prvku *Primárna zodpovednosť* sa musia uvádzať v takej forme, v akej sú uvedené v prameni v invertovanom slovoslede tak, aby mohla časť uvedená na prvom mieste slúžiť ako prístupový výraz v zozname. Krstné meno alebo iný sekundárny údaj sa uvádza až za priezviskom a môže sa uviesť jeho iníciaľová skratka. Priezvisko sa píše veľkými písmenami.

Príklady

<i>V dokumente:</i>	<i>V odkaze:</i>
a) Karl-Heinrich Meyer-Uhlenried	MEYER-UHLENRIED, Karl-Heinrich
b) Vladimír Kováč	KOVÁČ, V.
c) Mária Rázusová-Martáková	RÁZUSOVÁ-MARTÁKOVÁ, Mária
d) Ján G. Žatkuliak	ŽATKULIAK, Ján G.
e) Ludwig von Bertalanffy	BERTALANFFY, Ludwig von
f) editor Marc McCahill	MCCAHILL, Marc (ed.)

Dve alebo tri mená autorov

Ak sú v prameni uvedené dve alebo tri mená, uvedú sa všetky a na prvom mieste bude typograficky najvýraznejšie. Ak sú mená rovnako výrazné, zapíšu sa v poradí, ako sú uvedené v prameni. Ak sa použijú len iníciaľy krstných mien, mená autorov sa oddelia čiarkou, ak sa uvádzajú celé krstné mená, oddelia sa pomlčkou alebo bodkočiarkou.

Príklady

a) STEINEROVÁ, Jela - JURČACKOVÁ, Zora
b) STEINEROVÁ, J., JURČACKOVÁ, Z.
c) ADLER, J.H., SCHLESINGER, E.R., WESTERBORG, E. van

Viac ako tri mená autorov

Ak sú v prameni viac ako tri mená, uvádza sa iba prvé, alebo prvé dve alebo prvé tri. Ostatné mená sa môžu vynechať.

Ak sa vynechá jedno alebo viac mien, za posledným sa uvedie skratka **et al.** (et alii) alebo jej ekvivalent. V slovenčine sa môže použiť skratka **a i.** (a iní).

Odporúčame však jednotne používať skratku et al.

Príklady

a) HARKINS, William A. et al.
b) STEINEROVÁ, Jela et al.
c) KATUŠČÁK, D., NOVÁKOVÁ, M., MATTHAEIDESOVÁ, M. et al.

Meno (názov) korporácie

Meno korporácie, ktorá má primárnu zodpovednosť, sa musí uviesť tak, ako je zapísané v prameni.

Ak je korporácia, ktorá má primárnu zodpovednosť podriadená hierarchicky vyššej korporácii, uvedie sa aj táto.

Ak má podriadená korporácia vlastné špecifické funkcie a plný význam jej mena nie je závislý od materskej korporácie, uvádza sa pod vlastným menom.

V prípade ministerstiev sa uvádza aj názov krajiny.

Príklady

- a) Academia Istropolitana Nova
- b) UNESCO
- c) Slovnaft. Stredisko informácií
- d) Slovensko. Ministerstvo kultúry

Meno mesta alebo štátu, v ktorom sa korporácia nachádza, kde pôsobí administratívny útvar, organizácia, s ktorou je mesto spojené a pod., sa musí pripojiť za meno korporácie ako vysvetlivka v zátvorkách, aby sa vylúčila nejednoznačnosť.

Príklady

- a) Koninklijke bibliotheek (s' Gravenhage)
- b) Koninklijke bibliotheek (Brussels)
- c) National Research Council (Canada)
- d) National Research Council (US)

Neznáma primárna zodpovednosť

Ak sa v dokumente nenachádza meno autora alebo korporácie zodpovednej za dielo, a ak sa toto meno nemôže s určitosťou doplniť podľa iných zdrojov, tento prvok sa vynechá a na prvom mieste odkazu je názov. **Výraz anonym sa ako náhrada za neznámeho autora nepoužíva.**

2. Názov

Spôsob zápisu názvu

Názov sa musí zapísať tak, ako sa nachádza v prameni. Ak je to potrebné, uvádza sa v súlade s pravidlami transliterácie, pravidlami skracovania, používania veľkých písmen a pod.

Príklady

1. Management information systems	(názov monografie)
2. Fiber and integrated optics	(názov seriálu)
3. J. Am. Ceram. Soc.	(skrátенý názov seriálu)

Preklad názvu

Preklad názvu sa môže pripojiť v hranatých zátvorkách za názvom. Zapisuje sa tak, ako je uvedený v prameni.

Príklady

a) Zarys dziejów bibliografii w Polsce [Náčrt dejín bibliografie v Poľsku].
b) Manažment záznamov v knižnici [Records management in the library].

Viac názvov

Ak sa v prameni nachádza niekoľko názvov alebo ak sa názov vyskytuje v niekoľkých jazykoch, zapíše sa **názov v hlavnom jazyku dokumentu**. Ak sú názvy rovnako dôležité, zapíše sa **ten, ktorý je v prameni uvedený ako prvý**.

Podnázov

Podnázov alebo ďalšie doplnky vzťahujúce sa k názvu sa môžu zapísať, ak sa usudzuje, že to uľahčí porozumenie alebo identifikáciu. Podnázov sa od názvu oddelí medzerou, dvojbodkou a medzerou (:).

Príklady

a) Informačná výchova : terminologický a výkladový slovník
b) WordPerfect : príručka pre používateľov
c) Shetland sanctuary : birds on the Isle of Noos

Skracovanie názvu

Dlhý názov alebo podnázov sa môže skrátiť vtedy, keď sa tým nestratí podstatná informácia. Nikdy sa však nesmie skrátiť začiatok názvu. Všetky skrátene, alebo vynechané časti treba označiť tromi bodkami – znamienkami vypustenia (...).

Príklad

<i>V dokumente:</i>	Knižničná a informačná veda na prahu informačnej spoločnosti
<i>V odkaze:</i>	Knižničná a informačná veda na prahu informačnej ...

Kľúčový názov, resp. skrátene názov seriálu

V odkazoch na seriálové publikácie sa môže použiť kľúčový názov alebo oficiálny skrátene názov ako náhrada názvu.

Príklad

<i>V dokumente:</i>	Journal of the Assam Science Society and Proceedings of the Institute of Advanced Study in Science & Technology
<i>V odkaze - kľúčový názov:</i>	Journal of the Assam Science Society
<i>V odkaze - skrátene názov:</i>	J. Assam Sci. Soc.

Neznámy názov

Ak nie je možné nájsť v elektronickom dokumente alebo v sprievodnej dokumentácii žiadny názov, nahradí sa názov niekoľkými prvými slovami z dokumentu, po ktorých nasledujú znamienka vypustenia (...). Navyše sa zapíše stručný popis obsahu dokumentu, ktorý sa pripojí k náhradnému názvu v hranatých zátvorkách. Pri odkazovaní na správy elektronickej pošty a príspevky do systému verejných správ, ako sú napr. elektronické časopisy alebo elektronické konferencie, sa namiesto názvu používa predmet uvedený v správe.

Príklad

<i>V dokumente:</i>	Od: "Daniel Godora" <godora@fphil.uniba.sk> Komu: <ak@ba.sanet.sk> Predmet: WoS Dátum: 27. február 2002 13:28
<i>V odkaze:</i>	WoS

3. Druh nosiča

Druh elektronického nosiča sa uvádza v hranatých zátvorkách za názvom. Na označenie druhu nosiča sa používajú tieto slová alebo ich ekvivalenty:

[online]

[CD-ROM]

[magnetická páska]

[disk]

V prípade potreby je možné špecifikovať spolu s druhom nosiča aj druh dokumentu (napr. monografia, seriálová publikácia, báza dát, počítačový program).

Príklady

- a) [online báza dát]
- b) [báza dát na CD-ROM]
- c) [monografia na CD-ROM]
- d) [online elektronický časopis]
- e) [elektronická pošta]

4. Sekundárna zodpovednosť

Osoby alebo korporácie, ktoré majú sekundárnu zodpovednosť

Osoby alebo korporácie, ktoré majú sekundárnu zodpovednosť, ako sú napríklad vedeckí redaktori, prekladatelia, ilustrátori, vynálezcovia s podielom na patentovom dokumente, sponzori a pod., sa spravidla vylučujú z údajov o primárnej zodpovednosti. Ich mená a funkcie sa môžu zapísať v údajoch o sekundárnej zodpovednosti, ktorý nasleduje za názvom.

Údaje o sekundárnej zodpovednosti k zvláštnemu vydaniu alebo názvu edície sa zapisujú (ak je to potrebné) za údajmi o vydaní, resp. za údajmi o edícii.

Všetky mená nachádzajúce sa v údajoch o sekundárnej zodpovednosti sa zapisujú v takom poradí a tvare, ako sú uvedené v prameni.

Príklady

- a) DRYDEN, John. *The works of John Dryden*. Edited by H.T. Swedberg.
- b) FELIX, Jozef. *Európske obzory*. Editor Stanislav Šmatlák a Július Pašteka.
- c) SLÁDKOVIČ, Andrej. *Výber z básní*. 2. vyd. rev. a rozšíril J. Benko.

5. Vydanie

S výnimkou prvého vydania treba uvádzať číslo vydania alebo spresnenia obsahujúce informáciu o vydaní tak, ako je to uvedené v dokumente. Pri elektronických dokumentoch sa môže vyskytnúť viac údajov o vydaní, napríklad poradie vydania a označenie verzie. Tieto údaje sa uvádzajú v rovnakom poradí a v jazyku, ako sú uvedené v prameni.

Výrazy označujúce číselné poradie (druhé, tretie a pod.) sa zapisujú arabskými číslicami. Výrazy, ktoré označujú vydanie a číselné poradie sa skracujú v súlade s normou ISO 832.

Príklady

- a) New enl. ed.
- b) Canadian ed.
- c) 3rd ed.
- d) 5. vyd.
- e) 3. skr. vyd.
- f) Verzia pre IBM
- g) Macintosh verzia 1.1
- h) 5. vyd., verzia 3.5

6. Označovanie zväzkov seriálových publikácií

Pri seriálových publikáciách treba podľa možnosti uviesť čo najúplnejšie označenie zväzku. Musí obsahovať chronologické označenie (rok, mesiac, dátum atď.) a číslovanie zväzku (číslo zväzku, číslo zošitu) uvedené v prameni.

Príklady

- a) Fall 1982, vol. 12, no. 1
- b) 2002-02-20
- c) 21. marec 2001
- d) March 1, 1949
- e) júl/august 1989

Ak sa odkazuje na seriálovú publikáciu, ktorej vydávanie pokračuje pod rovnakým názvom, zapisuje sa len číslovanie a/alebo chronologické označenie prvého čísla, za ktorým sa uvádza spojovník a medzera. Ak sa pri elektronických seriáloch nenachádza na obrazovke alebo v sprievodnej dokumentácii začiatkový dátum, uvedie sa dátum prvého výskytu, pokiaľ je známy.

Príklady

- f) Jan./March 1974- , vol. 1, no. 1-
- g) 1992- , roč. 1, č. 1-

7. Vydavateľské údaje

Vydavateľské údaje sa zapisujú v poradí miesto vydania : názov vydavateľa, dátum (rok) vydania. Miesto vydania sa oddeľuje od názvu vydavateľstva medzerou, dvojbodkou a medzerou, dátum vydania od názvu vydavateľa čiarkou a medzerou.

Príklady

- a) London : George Allen & Unwin, 1981.
- b) New York : Harcourt Brace Jovanovic, 1979.
- c) Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1996.
- d) Praha : Academia, 1997.

Názov miesta vydania sa zapisuje v jazyku originálu v prvom páde podľa pravopisu zdroja. Ak je to potrebné na odlišenie od iných miest s rovnakým názvom, alebo na presnejšiu identifikáciu menej známeho miesta, uvedie sa v zátvorke názov štátu, provincie, krajiny a pod.

Príklady

- a) Cambridge (Mass.)
- b) Menaha (Wis.)
- c) Hampton (Middlesex, GB)
- d) Gif-sur-Yvette (France)

Niekoľko miest vydania

Ak je v prameni uvedených viac miest vydania, uvedie sa to, ktoré je typograficky zvýraznené. Ak sú názvy miest rovnako dôležité, uvedie sa prvé mesto. Ostatné názvy miest sa môžu zapísať tiež, a to v takom poradí, ako sú uvedené v prameni. Oddelia sa bodkočiarkou a medzerou (;).

Príklady

- a) London; New York; Toronto
- b) Praha; Bratislava

Neznáme miesto vydania

Ak nie je v prameni uvedené miesto vydania, ale dá sa určiť podľa iných príznakov, uvedie sa v hranatých zátvorkách. Ak nie je možné určiť miesto vydania, uvedie sa fráza *bez miesta vydania*, alebo ekvivalentná skratka – v slovenčine *b.m.* (bez miesta) alebo latinská skratka *s.l.* (sine loco). [Uprednostňujeme latinskú skratku.](#)

Príklady

- a) [Bratislava]
- b) [s.l.]

Vydavateľ

Meno vydavateľa sa môže zapísať tak, ako sa nachádza v prameni, alebo sa môže skrátiť, za predpokladu, že to nespôsobí viacznačnosť. Spojenia „a spol.“, „a synovia“, „Inc.“ atď. sa vynechávajú. Výraz „Press“ sa nevynecháva.

Príklady

<i>V dokumente:</i>	<i>V odkaze:</i>
a) John Wiley & Sons	Wiley
b) Knopf	Knopf
c) Scarecrow Press	Scarecrow Press
d) Andreas Žuffa a synovia	Žuffa

Ak je v prameni uvedených viac mien vydavateľov, zapisuje sa typograficky najvýraznejšie. Ak sú rovnako výrazné, zapíše sa prvé meno. Mená ostatných vydavateľov sa môžu tiež zapísať, pričom sa pridajú k príslušným miestam vydania.

Príklady

a) London : Zwemmer; New York : Wiley
b) Boston : Boston Univ. Press; Praha : Academia
c) Bratislava : Concordia; Praha : Grada

Neznámy vydavateľ

Ak nie je v prameni uvedený žiadny vydavateľ, neuvedie sa nič, alebo skratka b.v. (bez vydavateľa) alebo *latinská skratka s.n.* (sine nomine). **Uprednostňujeme latinskú skratku.** Pri online elektronických dokumentoch, ktoré sú dostupné cez počítačovú sieť, sa môže meno vydavateľa vynechať, ak sa nedá určiť z iných informácií o prameni. V týchto prípadoch sa však v časti dostupnosť a prístupnosť musí uviesť sieťová adresa, na ktorej bol dokument zverejnený.

Dátum vydania

Rok vydania sa zapisuje ten, ktorý je uvedený v prameni, vždy len arabskými číslicami. Pri patentových dokumentoch sa uvádza úplný dátum, buď tak, ako je uvedený na dokumente, alebo v súlade s ČSN ISO 8601 (napr. 1997-01-20).

Neznámy rok vydania

Ak sa nedá určiť rok vydania podľa zdroja, nahradí sa dátumom copyrightu, tlače alebo predpokladaným dátumom.

Príklady:

- a) 1953 printing
- b) tlač r. 1932
- c) cca 1836

8. Časové údaje pre elektronické dokumenty

Pokiaľ sa to považuje za potrebné, časové údaje o vydaní, aktualizácii, revízii alebo citovaní môžu obsahovať deň, mesiac, rok a presný čas (napr. 15. marca 1982; 08:10:28 SEČ). Roky sa zapisujú arabskými číslicami. Ak sa údaje zapisujú iba v číselnom tvare, musia byť v súlade s ISO 8601 (napr. 1982-03-15; 08:10:28 SEČ).

Dátum vydania

Rok vydania sa zapisuje arabskými číslicami. Dátum vydania, ktorý je známy, ale nie je uvedený v prameni alebo sprievodnej dokumentácii, sa uvedie v hranatých zátvorkách. Ak sa ako dátum vydania uvádza rok copyrightu, napíše sa pred rok písmeno c (napr. c1998).

Priebežne vydávané elektronické dokumenty

Ak bol elektronický dokument vydávaný postupne a jeho vydávanie sa skončilo, zaznamenajú sa dátumy začiatku a konca vydávania. Ak vydávanie elektronického dokumentu ešte neskončilo, zaznamená sa dátum začiatku vydávania a za ním spojovník a medzera. Ak sa začiatkový dátum nenachádza na úvodnej obrazovke elektronického seriálového dokumentu alebo v sprievodnej dokumentácii, uvedie sa dátum prvého použitia dokumentu, pokiaľ je známy.

Neznámy dátum vydania elektronického dokumentu

Ak sa nedá určiť dátum vydania podľa zdroja, nahradí sa dátumom copyrightu. Pred rok vydania sa v takomto prípade môže napísať písmeno c, označujúce copyright, napr. c1998.

Pokiaľ nie je ani tento dátum známy a nie sú ani iné spoľahlivé náznaky dátumu vydania, uvedie sa namiesto dátumu vydania fráza *dátum neznámy* alebo jej ekvivalent.

Pre pokračujúce online dokumenty sa namiesto neznámeho dátumu môže uviesť dátum citovania v hranatých zátvorkách.

Dátum aktualizácie/revízie elektronického dokumentu

Medzi jednotlivými vydaniaми alebo verziami môžu byť elektronické dokumenty často revidované. Aj keď je dokument už uzatvorený, môže byť aktualizovaný z dôvodov odstránenia chýb alebo z dôvodov inej údržby. Kde je to možné, musí sa za dátumom publikovania uviesť dátum aktualizácie alebo revízie v rovnakej forme ako v prameni.

Príklady

- a) aktualiz. v januári 2001
- b) rev. 1997-03-15

Dátum citovania elektronického dokumentu

Dátum, kedy bol elektronický dokument skutočne videný, sa uvádza v hranatých zátvorkách. **Týka sa to predovšetkým takých dokumentov, ktoré môžu podliehať zmenám (napr. online dokumenty) alebo prípadov, keď sa nedá nájsť dátum v prameni alebo v sprievodnej dokumentácii.** Dátumu citovania predchádza skratka *cit.* Aj keď norma neurčuje spôsob písania dátumu, odporúčame ho zapisovať v tvare podľa ISO 8601 (príklad b) a c)). Príklady

- a) [cit. 3. septembra 1998]
- b) [cit. 1982-03-15]
- c) [cit. 1995-06-11; 21:15 SEČ]

9. Rozsah (nepovinné)

Tlačené monografické dokumenty

Príklady

- a) 368 s.
- b) ix, 206 p.
- c) 3 vol.
- d) 2 zv.

Netlačené dokumenty

Príklady

- a) 2 mikrofíše (240 obrázkov)
- b) 3 gramofónové platne

10. Edícia (nepovinné)

Pokiaľ dokument (monografia, seriál alebo elektronický dokument) nesie názov väčšej jednotky (napr. edície), ktorej je súčasťou, či už číslovanou alebo nečíslovanou, názov tejto väčšej jednotky a príslušné číslovanie sa uvedie v takej podobe, v akej je na dokumente.

Príklady

- a) Contribution de l' Institut botanique de l' Université de Montréal, n° 61
- b) Current topics in neurology
- c) Edice soupisů Strahovské knihovny, sv. 8
- d) Spisy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského, č.3

11. Poznámky (nepovinné)

V poznámke sa uvádzajú doplňujúce informácie o citovanom dokumente. Poznámky sa zapisujú v jazyku popisu.

Poznámky k tlačeným dokumentom

- a) informácie identifikujúce zdroj, z ktorého sa dá získať ťažko dostupný dokument:

Príklad

Dostupné cez NTIS : AD683428

- b) informácie o originálnom vydaní, na základe ktorého bol zhotovený reprint, reprodukcia alebo faksimile:

Príklad

Reprint originálu vydaného Boston : Estes and Lauriant, 1902

c) informácie o dostupnosti alebo obmedzenom prístupe k dokumentu:

Príklad

Len pre potreby vlády

d) informácie týkajúce sa štatútu popisnej jednotky:

Príklady

Príhlaška vynálezu č. 26032/71 priznaného 19. apríla 1971. Úplná špecifikácia publikovaná 24. apríla 1974.

e) klasifikačné schémy a kódy:

Príklady

Dewey : 001.64'25
Int. Cl.³ : C 22 B 3/00

f) iné informácie, ktoré sa považujú za dôležité:

Príklad

Obmedzený náklad. 100 výtlačkov

Poznámky k elektronickým dokumentom

a) fyzický popis – informácie, ktoré popisujú formát dokumentu alebo počet a typ fyzických jednotiek spojených s elektronickým dokumentom:

Príklady

1 magnetická páska: 9 stôp, 6250 bpi, EBCDIC
ASCII formát

b) sprievodný materiál – informácie o akýchkoľvek materiáloch sprevádzajúcich elektronický dokument, ako napr. používateľské príručky, zvukové kazety. Pred tieto informácie sa napíše text *Sprievodný materiál* alebo ekvivalent:

Príklad

Sprievodný materiál: Návod na použitie

c) požiadavky na systém – informácie o potrebnej zostave počítačového systému nevyhnutnej na použitie elektronického dokumentu, informácie o veľkosti požadovanej pamäte, názov operačného systému a jeho verzie, softvérové nároky a pod.; rešpektujú sa formulácie používané v elektronickom dokumente alebo, jeho dokumentácii; odporúča sa, aby táto poznámka bola uvedená slovami *Požiadavky na systém* alebo ich ekvivalentom:

Príklad

Požiadavky na systém: IBM PC alebo kompatibilný; 16 MB RAM; Windows 3.1 a vyššie; CD-ROM mechanika.

d) frekvencia vydávania – ak je dokument, ako napr. báza dát, priebežne aktualizovaný, uvedie sa do poznámky periodicita týchto aktualizácií:

Príklad

Aktualizované každý týždeň

e) jazyk dokumentu – ak je to potrebné, môže sa uviesť jazyk, v ktorom je dokument zobrazovaný na obrazovke:

Príklad

Text vo francúzštine a angličtine

f) ďalšie poznámky – sa môžu týkať veľkosti dokumentu, možnosti produkovať zvuk, video, farebné zobrazenie a pod.

12. Dostupnosť a prístupnosť elektronických dokumentov

Online dokumenty

Pri online dokumentoch musí byť uvedená informácia identifikujúca zdroj s uvedením presnej lokácie na sieti. Tieto informácie sa označujú slovami **Dostupné na** alebo ekvivalentnou frázou. Informácie o lokácii elektronických dokumentov musia ukazovať na tú kópiu dokumentu, ktorá bola skutočne videná a musia obsahovať spôsob prístupu k dokumentu (napr. FTP) a sieťovú adresu na lokáciu. Prvky lokačnej informácie (napr. adresa hostiteľského počítača, meno adresára, meno súboru) musia byť transkribované tou istou interpunkciou, veľkými a malými písmenami, ako je to uvedené v prameni.

Príklady

- a) Dostupné na internete: <listserv@uhupvm1.uh.edu zadaním príkazu GET PRICEWIL PRV5N3 F=MAIL>.
- b) Dostupné na internete cez anonymný FTP na: BORG.LIB.VT.EDU.
- c) Dostupné na internete: <gopher://info.lib.uh.edu:70/00articles/e-journals/uhlibrary/pascreview>.
- d) Dostupné v DIALOG Information Services, Palo Alto (Calif.).
- e) Dostupné na internete: <<http://www.nlc-bnc.ca/iso/tc49sc9/standard/690-2e.htm>>.

Ďalšie informácie o dostupnosti

Je možné (a často aj vhodné), uvádzať informácie o ďalších lokáciách alebo formách dokumentov. Tieto informácie však musia byť zreteľne oddelené od informácie o lokácii skutočne citovaného dokumentu. Môže to byť ďalšia internetová adresa, alebo tiež online prístupná podoba citovaného článku v tlačenom periodiku a pod. Táto informácia sa uvádza slovným spojením *Dostupné tiež* alebo vhodným ekvivalentom.

Príklad:

Dostupné tiež v HTML verzii na: <<http://www.fphil.uniba.sk/~kkvi>>.

13. Štandardné číslo

Štandardné čísla (ISBN, ISSN a pod.), ktoré sa uvádzajú v citovanom dokumente, sa zapisujú vo forme predpísanej príslušnou normou (ISO 2108, ISO 3297 a pod.), tzn., že číslu predchádza identifikátor (ISBN, ISSN). Pre časti dokumentov a články (v časopisoch, zborníkoch, kapitoly v knihách) údaj nie je povinný.

Príklady

- a) ISBN 80-85697-82-3.
- b) ISSN 1045-1094.

14. Časť dokumentu (kapitola, zväzok, článok, dodatok a pod.)

Časť monografie (kapitola, zväzok, príloha a pod.) alebo seriálovej publikácie

V odkaze na jednotlivú časť monografie alebo seriálovej publikácie, ktorá nie je samostatným príspevkom, sa číslovanie, názov časti a ďalšie špeciálne údaje zaznamenajú za označením, ktoré sa vzťahuje na dielo ako celok. Pritom treba rozlišovať, či ide o dokument vydaný ako jeden celok v jednom alebo viacerých zväzkoch (príklady 1), alebo o dokument patriaci síce do súboru na pokračovanie, ale jeho jednotlivé zväzky sú vydávané samostatne v odlišnom čase (príklady 2).

Príklady 1

- a) ROSCOE, John. *The Baganda*. 2nd ed. London : Frank Cass, 1976. chap. 8, Government, p. 233-270.
- b) RUŽAROVSKÝ, Ignác. *Bibliografia diplomových prác obhájených na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v rokoch 1974 až 1989*. 2. časť. Bratislava : Univerzita Komenského, 2001. Kapitola 24, Sociológia, s. 440-458.
- c) KATUŠČÁK, Dušan a i.. *Informačná výchova : terminologický a výkladový slovník : odbor knižničná a informačná veda*. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998. ISBN 80-08-02818-1. Heslo Manažment záznamov, s. 220-222.

Príklady 2

- d) PARKER, T.J. , HASWELL, W.A. *A text book of zoology*. 6th ed. Vol. 2 [Chordata], revised by C. Forster-Cooper. London : Macmillan, 1940.
- e) *Slovenský biografický slovník : od roku 833 do roku 1990*. V. zväzok R-Š. Martin : Matica slovenská, 1992. ISBN 80-7090-216-7.
- f) *Journal of Documentation*, 1983-1984, vols. 39-40.

Príspevky v monografiách alebo v seriálových publikáciách

Za údajmi o primárnej zodpovednosti, názve a pod., ktoré sa vzťahujú k príspevku (článku v časopise, kapitole v knihe, stati v zborníku a pod.), nasleduje popis zdrojového dokumentu ako celku. Popis zdrojového dokumentu sa musí jasne odlišovať typograficky, interpunkciou, slovom **In** a medzerou. Za popisom zdrojového dokumentu (a ak je známe, tak za štandardným číslom) je čiarka a lokalizácia príspevku.

Príklady:

- a) PRICE, Derek de Solla. A general theory of bibliometric and other cumulative advantage processes. In GRIFFITH, B.C. *Key papers in information science*. New York : Knowledge Industry Publication, 1980, p. 177-191.
- b) DÜRER, Albrecht. A hare. Watercolour, 1502. In SCHILLING, E. *Albrecht Dürer drawings and watercolours*. London : Zwemmer, 1949, frontispice.
- c) STEINEROVÁ, Jela. Základy filozofie človeka v knižničnej a informačnej vede. In KIMLIČKA, Štefan et al. *Knižničná a informačná veda na prahu informačnej spoločnosti*. Bratislava : Stimul, 2000. ISBN 80-88982-29-4, s. 9-56.
- d) INGVERSEN, P. - WILLET, P. An introduction to algorithmic and cognitive approaches for information retrieval. In *Libri*, 1995, vol. 45, no. 2, p. 160-177.
- e) STEINEROVÁ, Jela. Cognitive structures in informations systems. In *NISKO'91 : International conference on knowledge organization, terminology and information acces management : proceedings*. Bratislava : NISKO, 1991, p. 170-183.

Príspevky v elektronických dokumentoch

Na zápis príspevkov v elektronických dokumentoch platia tie isté pravidlá ako pre príspevky v „klasických“ dokumentoch (pozri predchádzajúcu časť).

Ak je príspevok vnútri zdrojového dokumentu nejakým spôsobom očíslovaný a toto číslo slúži na jeho identifikáciu, uvedie sa toto číslo frázou **Číslo záznamu, Číslo položky** a pod.

Lokalizácia príspevku vnútri zdrojového dokumentu sa musí uvádzať vtedy, keď formát dokumentu obsahuje stránkovanie alebo ekvivalentný systém. Táto špecifikácia lokalizácie sa zapisuje v tomto poradí dôležitosti:

1. strana, obrazovka, odstavec alebo riadok, pokiaľ to je dôležité napr. **s. 5-21; obrazovka č.1; riadky 100-150**
2. označená časť, oddiel, tabuľka, scéna alebo iné označenie textu;
3. akékoľvek označenie špecifické pre zdrojový dokument.

Ak dokument neobsahuje stránkovanie alebo ekvivalentný referenčný systém, rozsah položky sa môže uvádzať v hranatých zátvorkách, a to pomocou riadkov, obrazoviek a pod. napr. **[35 riadkov], [približne 12 obrazoviek]**.

15. Patentové dokumenty

Odkaz na patentový dokument sa môže začínať menom vlastníka (kód 71)¹, alebo ak toto meno chýba, názvom správcu patentu (kód 73). Za nim nasleduje názov vynálezu (kód 54). Osoby alebo korporácie, ktoré majú iné funkcie, sa môžu zaznamenať ako údaje o sekundárnej zodpovednosti.

Odkaz musí zahrnúť identifikáciu dokumentu, ktorá obsahuje:

- a) názov krajiny alebo medzinárodnej organizácie, ak táto nie je zreteľne identifikovaná v type dokumentu (pozri b);
- b) typ dokumentu (kód 12);
- c) číslo dokumentu, ktoré má byť tvorené dvojznakovým kódom ISO pre krajiny (ISO 3166) alebo kódom medzinárodnej organizácie (WIPO ST.3), číslom dokumentu (kód 11) a dvojznakovým kódom druhu dokumentu (WIPO ST.16); minimálne sa použije číslo dokumentu (kód 11);
- d) dátum publikovania (kódy 41-47) v súlade s ISO 8601.

Príklad:

Société minière et métallurgique de Peñarroya. Procédé pour la dissolution sélective du plomb. Beutier, D. (inventeur). Int. Cl.³ : C22B 3/00; C22B 19/02. Date de dépôt 1983-08-24. Demande de brevet européen. EP00102299A1. 1984-03-07.

---

¹ Kódy odkazujú na čísla, ktoré identifikujú údaje patentových dokumentov (odvodené z kódov INID, WIPO Standards ST.9) pozri World Intellectual Property Organization. Patent information and documentation handbook. 1981.

(16). Normy a legislatívne dokumenty

Odkazy na normy a legislatívne dokumenty nie sú explicitne v norme ISO 690 uvedené, ale zo spôsobu citovania noriem a legislatívnych dokumentov použitého autormi tejto normy, ako aj z praxe, možno odporúčať takýto postup:

- a) normy, štandardy a odporúčania sa zapíšu v tvare: Označenie a číslo normy, dvojbodka, rok zavedenia, čiarka, medzera a názov normy (štandardu, odporúčania a pod.), bodka. Prípadne môže byť pripojená poznámka.
- b) legislatívne dokumenty (zákony, vyhlášky a pod.) sa zapíšu v tvare: Označenie a číslo legislatívneho dokumentu, lomka, rok zverejnenia, skratka úradného dokumentu, v ktorom je zákon, vyhláška a pod. zverejnený (napr. Zb., Z.z.), medzera a názov dokumentu.

Pretože rok vydania týchto dokumentov je uvedený už pri ich označení, neuvádza sa osobitne pri technike citovania *prvý údaj a dátum*.

Príklady

- a) ISO 690-2:1997, *Information and documentation – Bibliographic references - Part 2: Electronic documents or parts thereof*.
- b) *Zákon č. 183/2000 Z.z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z.z. o Matici slovenskej.*

(17). Osobná korešpondencia a rukopisy

Ak je zdrojom informácie „osobná komunikácia“, v zozname odkazov sa uvedie meno, pracovná adresa komunikátora, dátum komunikácie a v poznámke **Osobná komunikácia**.

Pri rukopisoch, ktoré neboli publikované, sa uvedie meno autora, názov, dátum poskytnutia alebo zhliadnutia rukopisu, rozsah a v poznámke slovo **Rukopis**, alebo skratka **Rkp**.

Príklady:

- a) KUCIANOVÁ, Anna. Slovenská národná knižnica, Nám. J.C. Hronského 1, Martin. 6. marca 2001. Osobná komunikácia.
- b) KLIMEK, Matej. *Manažment záznamov v knižniciach*. 2001. 15 s. Rukopis.

SCHÉMY A PŘÍKLADY BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

(výber)

Tučné písmo – povinné prvky

Obyčajné písmo – nepovinné prvky

1 „Klasické” (nie elektronické) publikácie

1.1 *Monografické publikácie*

Schéma (poradie prvkov) odkazu

Primárna zodpovednosť. Názov : podnázov. **Sekundárna zodpovednosť. Vydanie.** Miesto vydania : Názov vydavateľa, **Rok vydania.** Rozsah. Edícia. Poznámky. **Štandardné číslo.**

Príklady

LOMINADZE, D.G. *Cyclotron waves in plasma*. Translated by A.N. Dellis; edited by S.M. Hamberger. 1st ed. Oxford : Pergamon Press, 1981. 206 p. International series in natural philosophy. Translation of: Ciklotronnyje volny v plazme. ISBN 0-08-021680-3.

DAVIS, Gordon B., OLSON, Margrethe H. *Management information systems : conceptual foundations, structure and development*. 2nd ed. New York; St. Louis; London : McGraw-Hill, 1984. 693 p. ISBN 0-07-566241-X.

1.1.1 Časti monografických publikácií

Schéma (poradie prvkov) odkazu

Primárna zodpovednosť. Názov zdrojového dokumentu : podnázov. **Vydanie. Číslo časti.** Sekundárna zodpovednosť. Miesto vydania : Názov vydavateľa, **Rok vydania.** Štandardné číslo. **Lokalizácia v zdrojovom dokumente.**

Príklady

PARKER, T.J., HASWELL, W.A. *A text-book of zoology*. 5th ed. Vol. 1. revised by W.D. Lang. London : Mcmillan, 1930. Section 12, Phylum Mollusca, p. 663-782.

PARKER, T.J., HASWELL, W.A. *A text-book of zoology*. 6th ed. Vol. 2 [Chordata], revised by C. Forster-Cooper. London : Macmillan, 1940.

BRUNTON, P. *Perspektivy*. 1. vyd. Sv. 2. Přel. R. Formánková. Praha : Unitaria, 1992. Kapitola 19, Vlása relativity, s. 19-32.

1.1.2 Príspevok v monografii

Schéma (poradie prvkov) odkazu

Primárna zodpovednosť. Názov príspevku. In **Hlavná zodpovednosť za zdrojový dokument. Názov zdrojového dokumentu** : podnázov. **Vydanie.** Miesto vydania : Názov vydavateľa, **Rok vydania.** Štandardné číslo, **Lokalizácia v zdrojovom dokumente.**

Príklady

WRIGLEY, William. Parish registers and the historian. In STEEL, D.J. *National index of parish registers*. London : Society of Genealogists, 1968, vol. 1, p. 155-167.

PRICE, Derek de Solla. A general theory of bibliometric and other cumulative advantage processes. In GRIFFITH, B.C. *Key papers in information science*. New York : Knowledge Industry Publication, 1980, p. 177-191.

1.2 Článok v seriálovej publikácii

Schéma (poradie prvkov) odkazu

Primárna zodpovednosť. Názov príspevku : podnázov. **Sekundárna zodpovednosť.** In **Názov zdrojového dokumentu** : podnázov. **Vydanie.** Štandardné číslo, **Lokalizácia v zdrojovom dokumente.**

Príklady

WEAVER, William. The collectors : command performances. Photography by Robert Emmet Bright. In *Architectural digest*. ISSN 1123-9719, December 1985, vol. 42, no. 12, p. 123-133.

INGVERSEN, P. - WILLET, P. An introduction to algorithmic and cognitive approaches for information retrieval. In *Libri*. ISSN 0024-2667, 1995, vol. 45, no. 2, p. 160-177.

STEINEROVÁ, Jela. Princípy formovania vzdelania v informačnej vede. In *Bulletin Centra vedecko-technických informácií SR.*, 1998, roč. 2, č. 3, s. 8-16.

2 Elektronické dokumenty

2.1 Elektronické monografie, bázy dát a počítačové programy

Schéma (poradie prvkov) odkazu

Primárna zodpovednosť. Názov : podnázov. **[Druh nosiča].** Sekundárna zodpovednosť. **Vydanie/verzia. Miesto vydania : Názov vydavateľa, Dátum vydania. Dátum aktualizácie/revízie [Dátum citovania].** Edícia. Poznámky. **Dostupnosť a prístup. Štandardné číslo.**

Poznámka: údaje *Dátum citovania* a *Dostupnosť a prístup* sú povinné iba pre online dokumenty, pre ostatné dokumenty sú nepovinné.

Príklady:

CARROLL, Lewis. *Alice's adventures in Wonderland* [online]. Texinfo ed. 2.1. [Dortmund (Germany)] : WindSpiel, Nov. 1994 [cit. 1996-02-10]. Dostupné na internete: <<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice/html>>. Dostupné tiež v PostScript a ASCII verziách na internete: <<ftp://ftp.Germany.EU.net/pub/books/carroll/>>.

Meeting agenda [online]. Gif-sur-Yvette (France) : Centre d'etudes Nucléaires, Saclay Service de Documentation, Mar. 1991-. Aktualizované dvojmesačne [cit. 1992-09-30]. Formát ASCII. Dostupné v QUESTEL.

Kirk-Othmer encyclopedia of chemical technology [online]. 3rd ed. New York : John Wiley, 1984 [cit. 1990-01-03]. Dostupné v DIALOG Information Services, Palo Alto (Calif.).

2.2 Časti elektronických monografií, báz dát a počítačových programov

Schéma (poradie prvkov) odkazu

Primárna zodpovednosť. Názov [Druh nosiča]. Vydanie/verzia. Miesto vydania : Názov vydavateľa, Dátum vydania. Dátum aktualizácie/revízie [Dátum citovania]. Kapitola. Lokalizácia. Poznámky. Dostupnosť a prístup. Štandardné číslo.

Príklady

CARROLL, Lewis. *Alice's adventures in Wonderland* [online]. Texinfo ed. 2.1. [Dortmund (Germany)] : WindSpiel, Nov. 1994 [cit. 1996-12-11]. Chapter VII. A Mad Tea-Party, p. 221-240. Dostupné na internete: <<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice/html>>. Dostupné tiež v PostScript a ASCII verziách na internete: <<ftp://ftp.Germany.EU.net/pub/books/carroll/>>.

World Factbook [CD-ROM]. (Washington, D.C.) : Central Intelligence Agency, 1990. Spain vital statistics. Ident. no.: CI WOFACT 1206.

ICC British Company Financial Datasheets [online]. Hanpton (Middlesex, G.B.) : ICC Online, 1992. Updated Mar. 3, 1992 [cit. 1992-03-11]. Robert Maxwell Group PLC. Acces. no. 01209277. Dostupné v DIALOG Information Services, Palo Alto (Calif.).

2.3 Príspevky do elektronických monografií, zborníkov, báz dát alebo počítačových programov

Schéma (poradie prvkov) odkazu

Primárna zodpovednosť za príspevok. Názov príspevku. In **Primárna zodpovednosť za zdrojový dokument. Názov zdrojového dokumentu [Druh nosiča].** Vydanie/verzia. Miesto vydania : Názov vydavateľa, Dátum vydania. Dátum aktualizácie/revízie [Dátum citovania]. Číslovanie v rámci zdrojového dokumentu. **Lokalizácia. Poznámky. Dostupnosť a prístup. Štandardné číslo.**

Príklady

ZHUKOVSKY, V., ITKIN, V., CHERNENKO, L. Helicopters over the crater. In *Current digest of the Soviet press* [online]. Columbus (Ohio) : Current Digest of the Soviet Press, June 11, 1986 [cit. 1991-02-14]. Access. no. 0008752. Dostupné v DIALOG Infomation Services, Palo Alto (Calif.).

Belle de Jour. In *Magill's Survey of Cinema* [online]. Pasadena (Calif.) : Salem Press, 1985- [cit. 1994-04-04]. Access. no. 0050053. Dostupné v DIALOG Infomation Services, Palo Alto (Calif.).

MCCONNELL, W.H. Constitutional history. In *The Canadian Encyclopedia* [CD-ROM]. Macintosh version 1.1. Toronto : McClelland & Stewart, c1993. ISBN 0-7710-1932-7.

2.4 Články a iné príspevky v elektronických seriáloch

Schéma (poradie prvkov) odkazu

Primárna zodpovednosť za príspevok. Názov príspevku. In **Názov zdrojového dokumentu [Druh nosiča].** Vydanie/verzia. **Označenie čísla. Dátum aktualizácie/revízie [Dátum citovania].** **Lokalizácia. Poznámky. Dostupnosť a prístup. Štandardné číslo.**

Príklady

STONE, Nan. The Globalization of Europe. In *Harvard Business Review* [online]. May-June 1989 [cit. 1990-09-03]. Dostupné v: BRS Information Technologies, McLean (Va.).

PRICE-WILKIN, John. Using the World-Wide Web to deliver Complex Electronic Documents : Implications for Libraries. In *The Public-Access Computer Systems Review* [online]. 1994, vol. 5, no. 3 [cit. 1994-07-28], pp. 5-21. Dostupné na internete: <<gopher://info.lib.uh.edu:70/00/articles/e-journals/uhlibrary/pacsreview/v5/n3/pricewil.5n3>>. ISSN 1048-6542.

TKAČÍKOVÁ, D. Když se řekne digitální knihovna ... In *Ikaros* [online]. 8/3 1999 [cit. 2000-06-10]. Dostupné na internete: <http://ikaros.ff.cuni.cz/ikaros/1999/c08/usti/usti_tkacikova.htm>. ISSN 1212-5075.

TECHNIKY CITOVANIA

- a) **metóda číselných odkazov,**
- b) **metóda priebežných poznámok,**
- c) **metóda prvého údaja a dátumu.**

Všetky tri metódy sú rovnocenné, v **jednom dokumente treba používať len jednu metódu.**

Odporúča sa využívať aj **skrátенý odkaz pod čiarou.**

Slúži čitateľovi na ľahkú orientáciu v texte a v prameňoch bez toho, aby musel zakaždým hľadať v zozname bibliografických odkazov na konci hlavného textu.

Skrátene odkazy pod čiarou sa odporúča používať aj kvôli vyhotovovaniu kópií alebo mikrokópií práce alebo jej častí.

V skrátенom odkaze:

- je možné skrátiť osobné meno a použiť len iniciály,
- vypúšťa sa miesto vydania a vydavateľ,
- rok vydania treba ponechať,
- názov treba skracovať len výnimočne, ak je príliš dlhý, napr. dlhší ako jeden riadok – v každom prípade však musí názov umožniť jednoznačnú identifikáciu zdroja.

Skrátенý odkaz je vhodné písať odlišným, menším typom písma.

Skrátенé odkazy je vhodné používať pri všetkých technikách citovania, **okrem techniky priebežných poznámok,** kde sú všetky odkazy pod čiarou.

Metóda číselných odkazov

Citácie sú spojené s popisom citovaného dokumentu poradovým číslom, ktoré je umiestnené ako horný index alebo v zátvorke. Poradie odkazov zodpovedá prvému výskytu ich citovania. Ak za sebou nasleduje viac citácií toho istého dokumentu, majú rovnaké číslo ako prvá citácia. Ak sa citujú osobitné časti dokumentu, môžu sa za poradovým číslom citácie uviesť čísla strán. Odkazy sa v číslovanom zozname bibliografických odkazov usporiadajú podľa ich poradových čísel.

Príklad

Text a citácie

kultúrna, kvalifikačná a informačná úroveň, ktorá mu uľahčí sebapoznávanie, sebaaktualizovanie, sebarealizáciu v danom prostredí i spoločnosti.” (26, s. 35). Dnes, po dvadsiatich rokoch, je téma človeka v spoločenských procesoch všeobecne znovu oživená a ...

...

predchádzajúcich výskumov. Pri skúmaní človeka v informačných procesoch vychádzame z podnetov filozofickej antropológie (15), evolučnej ontológie (16), ...

Poznámka pod čiarou

Zoznam bibliografických odkazov

---

15. SEILEROVÁ, B. *Človek vo filozofickej antropológii*. 1995.
16. ŠMAJS, J. *Ohrozená kultura : od evoluční ontologie k ekologické politice*. 1997.
26. ŽATKULIAK, J.G. *Používatelia odborných informácií a informatické služby*. 1981.

Zoznam bibliografických odkazov:

15. SEILEROVÁ, B. *Človek vo filozofickej antropológii*. Bratislava : IRIS, 1995. 152 s.
16. ŠMAJS, J. *Ohrozená kultura : od evoluční ontologie k ekologické politice*. 2. rozš. vyd. Praha : Nakl. Hynek, 1997. 205 s.
26. ŽATKULIAK, J.G. *Používatelia odborných informácií a informatické služby*. Bratislava : SPN 1981. 342 s.

Metóda priebežných poznámok

Citácie sú spojené s popisom citovaného dokumentu poradovým číslom, ktoré je umiestnené ako horný index alebo v zátvorke.

Tieto čísla odkazujú na poznámky, v ktorých môžu byť odkazy na citácie.

Pre každý výrok alebo skupinu výrokov sa používa jedno číslo poznámky.

Príslušná poznámka môže citovať viac ako jeden dokument.

Ak sa nejaký dokument cituje viackrát, nasledujúce citácie dostávajú odlišné čísla. V poznámke, ktorá sa odvoláva na dokument citovaný v predchádzajúcej poznámke, sa buď opakuje úplná citácia (odkaz), alebo sa uvedie číslo predchádzajúcej poznámky s číslami citovaných strán a pod. **V zozname bibliografických odkazov sú záznamy usporiadané abecedne podľa prvého údaja (meno autora, resp. názvu, ak je dielo anonymné) – poradové čísla sa do zoznamu nepíšu.**

Prvá citácia

Ak sú citácie prezentované ako poznámky, prvá citácia v dokumente (a podľa možnosti aj prvá citácia v kapitole) musí obsahovať dostatočné údaje, ktoré zabezpečia presné spojenie medzi citáciou a príslušnou položkou v zozname bibliografických odkazov.

Prvá citácia musí obsahovať minimálne meno (mená) autora alebo autorov a úplný názov (bez podnázvu a ďalších údajov vzťahujúcich sa na názov) tak, ako sa tieto údaje uvádzajú v bibliografickom odkaze. Za nimi sa uvedie podľa potreby číslo alebo čísla citovaných strán. Mená autorov uvedených v citácii nie je nevyhnutné písať v inverznom slovoslede.

Ak meno (mená) autora (autorov) a názov nestačia na odlíšenie položiek v zozname bibliografických odkazov, pridajú sa do citácie doplňujúce údaje (vydanie, rok publikovania a pod.), aby sa zabezpečilo presné spojenie s odkazom.

Príklad

Text a citácie

kultúrna, kvalifikačná a informačná úroveň, ktorá mu uľahčí sebazpoznávanie, sebaaktualizovanie, sebarealizáciu v danom prostredí i spoločnosti”³. Dnes, po dvadsiatich

...

výskumov. Pri skúmaní človeka v informačných procesoch vychádzame z podnetov filozofickej antropológie⁴, evolučnej ontológie⁵, ...

Citácie v poznámkach:

3. ŽATKULIAK, J.G. Používatelia odborných informácií a infromatické služby, s. 251.

4. SEILEROVÁ, B. Človek vo filozofickej antropológii.

5. ŠMAJS, J. Ohrozená kultura.

Zoznam bibliografických odkazov:

SEILEROVÁ, B. *Človek vo filozofickej antropológii*. Bratislava : IRIS, 1995. 152 s.

ŠMAJS, J. *Ohrozená kultura : od evoluční ontologie k ekologické politice*.

2. rozš. vyd. Praha : Nakl. Hynek, 1997. 205 s.

ŽATKULIAK, J.G. *Používatelia odborných informácií a infromatické služby*. Bratislava : SPN 1981. 342 s.

Druhá a ďalšie citácie

Druhá a každá ďalšia citácia dokumentu sa môže skratiť tak, že sa uvedie len priezvisko (priezviská) autora (autorov) a skrátenejší názov, za ktorým sa napíšu čísla citovaných strán alebo ako skrátenejší tvar uvedená v prvej citácii alebo v zozname skratiek.

Príklad prvej citácie

NATHANIEL, B. S. ed. *Records of the governor and company of the Massachusetts Bay in New England (1628-86)*. Boston : s.n., 1853-54, 5 vols., vol. 1, p. 126 (ďalej citované ako *Mass. Records*).

Príklad druhej a ďalších citácií toho istého záznamu:

Mass. Records, p. 128.

Ak sa citácie číslujú podľa poradia uvádzania v texte, druhá citácia a ďalšie citácie sa môžu zredukovať na meno (mená) autora (autorov) a na číslo príslušného odkazu. Pred číslo odkazu sa potom napíše skratka *Ref.* (reference), alebo *Cit.* (citácia) alebo *Odk.* (odkaz).

Za ním sa uvedú čísla citovaných strán.

Príklady

Text a citácie

The notion of an invisible college has been explored in the sciences³². Its absence among historians is noted by Stieg³³. It may be, as Burchard³⁴ points out ...Stieg³⁵ has further noted ...

Citácie v poznámkach

32. CRANE, D. *Invisible colleges*.
33. STIEG, M.F. *The information needs of historians*, p. 556.
34. BURCHARD, J.E. *How humanists use a library*, p. 219.
35. STIEG, ref. 33, p. 556.

Zoznam bibliografických odkazov

BURCHARD, J.E. *How humanists use a library*. In *Intrex : report of a planning conference on information transfer experiments*, Sept. 3, 1965. Cambridge, Mass. : M.I.T. Press, 1965, p. 219.

...

CRANE, D. *Invisible colleges*. Chicago : Univ. of Chicago Press, 1972.

...

STIEG, M.F. *The information needs of historians*. In *College and research Libraries*, Nov. 1981, vol. 42, no. 6, p. 549-560.

Metóda prvého údaja a dátumu

V texte sa uvedie v zátvorkách prvý údaj (priezvisko autora, alebo prvé slovo z názvu) a rok vydania citovaného dokumentu. Ak sa prvý údaj už nachádza v rámci textu, v zátvorkách za nim sa uvedie len rok. V prípade potreby sa v zátvorkách uvedú za rokom aj čísla citovaných strán. Ak majú dva alebo niekoľko dokumentov ten istý prvý údaj a rovnaký rok, odlišia sa malými písmenami (a, b, c, a pod.) za rokom vnútri zátvoriek. To isté sa urobí aj v zozname bibliografických odkazov.

Jednotlivé položky v zozname bibliografických odkazov sa uvádzajú v abecednom poradí. Sú usporiadané podľa prvého prvku (údaja), za ktorým nasleduje rok vydania dokumentu. Za nim v prípade potreby nasledujú malé písmená, ktorými sa odlišujú odkazy s rovnakým prvým údajom a rokom vydania.

Príklady

<p><i>Text a citácie</i></p> <p>kultúrna, kvalifikačná a informačná úroveň, ktorá mu uľahčí sebapoznávanie, sebaaktualizovanie, sebarealizáciu v danom prostredí i spoločnosti” (Žatkuliak, 1981, s.251)</p> <p>...</p> <p>podnetov filozofickej antropológie (Seilerová, 1995), evolučnej ontológie (Šmajš, 1997), ... Seilerová (1995, s.125) upozorňuje, že ...</p> <hr/> <p>SEILEROVÁ, B. Človek vo filozofickej antropológii. 1995. ŠMAJS, J. Ohrozená kultura. 1997. ŽATKULIAK, J.G. Používatelia odborných informácií a informatické služby. 1981.</p>
<p><i>Zoznam bibliografických odkazov:</i></p> <p>SEILEROVÁ, B. 1995. <i>Človek vo filozofickej antropológii</i>. Bratislava : IRIS, 1995. 152 s.</p> <p>ŠMAJS, J. 1997. <i>Ohrozená kultura : od evoluční ontologie k ekologické politice</i>. 2. rozš. vyd. Praha : Nakl. Hynek, 1997. 205 s.</p> <p>...</p> <p>ŽATKULIAK, J.G. 1981. <i>Používatelia odborných informácií a informatické služby</i>. Bratislava : SPN 1981. 342 s.</p>

Pri dokumentoch, ktoré majú viac ako dvoch autorov sa môže citácia skratiť. Pritom stačí uviesť iba prvé meno a za nim skratku et al. Táto skrátená forma však nesmie spôsobiť nejednoznačnosť spojenia medzi citáciou a položkou v zozname bibliografických odkazov. Ak zoznam bibliografických odkazov obsahuje niekoľko dokumentov toho istého autora publikovaných v tom istom roku, pripojí sa v citácii aj v odkaze písmeno (a, b, c, ..) za rok vydania, aby sa zabezpečilo presné spojenie medzi citáciou a odkazom.

Príklady

<p>SKENDERIJA, S. 1997a. Teorie stárnou, informace přežívají. In <i>Ikaros</i> [online]. 8/1 (1997). Dostupné na internete: <http://ikaros.ff.cuni.cz/ikaros/1997/c08/sasa.htm></p> <p>SKENDERIJA, S. 1997b. Mediální aspekt fenoménu dokument. In <i>Acta bibliotecalia et informatica</i> 2. Opava : Slezská univerzita, 1997, s. 55-68.</p>
--

TVORBA ZOZNAMOV BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Zoznamy bibliografických odkazov vytvárame v súlade s použitou technikou citovania. Každá technika citovania si vyžaduje zodpovedajúcu úpravu zoznamu. Platí zásada, že **v jednom dokumente sa používa len jedna technika citovania a k nej prislúchajúci spôsob tvorby zoznamu bibliografických odkazov**. Nie je možné miešať napríklad metódu číselných odkazov s metódou prvého údajá a dátumu.

Zreteľne treba odlišovať zoznam bibliografických odkazov od bibliografií (bibliografických súpisov, prehľadových bibliografií, súpisov odporúčanej literatúry na ďalšie štúdium a pod.). Pravidlá prípravy bibliografického popisu pre bibliografiu sú iné ako pre bibliografické odkazy. Na spracovanie bibliografických záznamov pre bibliografie platia štandardy pre Medzinárodný štandardný bibliografický popis – ISBD (International Standard Bibliographic Description). Ak sa k textu (článku, knihe a pod.) pripája takáto bibliografia, musí byť zreteľne označená, najlepšie, ak je pripojená ako príloha.

Zoznam bibliografických odkazov pri použití metódy číselných odkazov

Zoznam bibliografických odkazov je umiestnený na konci kapitoly alebo na konci celého textu (knihy, článku a pod.) a je zoradený podľa poradových čísel odkazov tak, ako sú číslované citácie v texte. Poradové čísla odkazov sú umiestnené vľavo a záznamy odkazov sú odsadené.

Príklady

1. LOMINADZE, D.G. *Cyclotron waves in plasma*. Translated by A.N. Dellis; edited by S.M. Hamberger. 1st ed. Oxford : Pergamon Press, 1981. 206 p. International series in natural philosophy. Translation of: Ciklotronnyje volny v plazme. ISBN 0-08-021680-3.
2. DAVIS, Gordon B., OLSON, Margrethe H. *Management information systems : conceptual foundations, structure and development*. 2nd ed. New York; St. Louis; London : McGraw-Hill, 1984. 693 p. ISBN 0-07-566241-X.
3. WELTONOVÁ, Jude. *Impresionizmus : obrazový sprievodca základnými dielami ...* Prel. S. Kaclík. 1. vyd. Bratislava : Perfekt, 1996. 64 s. Umenie zblízka. Prekl. z angl. orig. Eyewitness Art - The Impressionism. ISBN 80-8064-020-5.
4. MOLNÁR, Zdeněk. *Moderní metody řízení informačních systémů*. Praha : Grada, 1992. 347 s. ISBN 80-85623-07-2.
5. LAMOŠ, F., POTOCKÝ, R. *Pravdepodobnosť a matematická štatistika*. 1. vyd. Bratislava : Alfa, 1989. 344 s.
6. UNESCO. *International directory of experts specializing in informatics*. 3rd edition. Paris : UNESCO, 1998. 623 p. Intergovernmental Informatics Programme.

Zoznam bibliografických odkazov pri použití metódy priebežných poznámok

Poradové čísla citácií a poznámok sa uvádzajú len v poznámkach pod čiarou, na konci kapitoly alebo na konci celého textu (knihy, článku a pod.) v zozname poznámok. Poznámky sú zoradené podľa ich poradových čísel.

Ak sa robí osobitný zoznam bibliografických odkazov, je umiestnený na konci kapitoly alebo celého textu (knihy, článku). Bibliografické odkazy sú v ňom zoradené abecedne podľa prvého prvku popisu (autor alebo názov). V tomto prípade sa nečísľujú. Ak sa zoznam nečísľuje, je dobré odsadiť druhý a ďalšie riadky záznamu.

Príklady

- ANDREJČÍKOVÁ, N. Komunikácia a kooperácia v IS pre knižnice : úvod do komunikačného protokolu Z39.50. In *Bulletin Centra vedecko-technických informácií SR*, 1999, roč. 3, č. 2, s. 54-59.
- AXWORTHY, Glenn. *Where in the world is Carmen Sandiego?* [disketa]. Verzia pre IBM/Tandy. San Rafael (Calif.) : Broderbund Software, 1985. 1 disketa; 5 1/4 palca. Spriev. materiál: 1986 World Almanac and Book Facts. Požiadavky na systém: IBM/Tandy kompatibilný; 128 kB RAM; MS DOS 2.0 a vyšší; grafický adaptér. Návrh: Gene Portwood a Lauren Elliott.
- BANGEMANN, M. et al. *Europe and the Global Information Society : recommendations to the European Council : CD-84-94-290-EN*. Bruxelles : European Union, 1994. Zdroj: VLASÁK, R. Hospodársky vyspělá část světa buduje informační společnost. In *INFOCUS*, 1995, roč. 1, č. 4, s. 112.
- Belle de Jour. In *Magill's Survey of Cinema* [online]. Pasadena (Calif.) : Salem Press, 1985- [cit. 1994-04-04]. Access. no. 0050053. Dostupné v DIALOG Infomation Services, Palo Alto (Calif.).
- BRUNTON, P. *Perspektivy*. 1. vyd. Sv. 2. Přel. R. Formánková. Praha : Unitaria, 1992. Kapitola 19, Vláda relativity, s. 19-32.
- CARL ZEISS JENA, VEB. *Anordnung zur lichtelektrischen Erfassung der Mitte eines Lichtenfeldes*. Erfinder: W. FEIST, C. WAHNERT, E. FEISTAUER. Int. Cl.³ G02 B 27/14. Schweiz Patentschrift, 608 626. 1979-01-15.
- CARROLL, Lewis. *Alice's adventures in Wonderland* [online]. Texinfo ed. 2.1. [Dortmund (Germany)] : WindSpiel, Nov. 1994 [cit. 1996-02-10]. Dostupné na internete: <<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice/html>>. Dostupné tiež v PostScript a ASCII verziách na internete: <<ftp://ftp.Germany.EU.net/pub/books/carroll/>>.
- CCITT X.400:1988, *Message handling systems and service overview*.
- CEJPEK, J. *Informace, komunikace a myšlení : úvod do informační vědy*. Praha : Karolinum, 1998. 179 s. ISBN 80-7184-767-4.
- Communications equipment manufacturers*. Manufacturing and Primary Industries Division, Statistics Canada. Preliminary Edition. 1970- . Ottawa : Statistics Canada, 1971- . Annual census of manufacturers. Text in English and French. ISSN 0700-0758.
- CRAWFORD, J. *Evaluation of library and information services*. London : Aslib, 1996. 52 p.

Zoznam bibliografických odkazov pri použití metódy prvého údaje a dátumu

Jednotlivé položky v zozname bibliografických odkazov sa uvádzajú v abecednom poradí. Usporiadané sú podľa prvého prvku (údaja), t.j. mena autora, resp. názvu, ak je dielo bez autora. Za prvým údajom nasleduje rok vydania dokumentu. Za ním, v prípade potreby, nasledujú malé písmená, ktorými sa odlišujú odkazy s rovnakým prvým údajom a rokom vydania.

Príklady

- ANDREJČÍKOVÁ, N. 1999. Komunikácia a kooperácia v IS pre knižnice : úvod do komunikačného protokolu Z39.50. In *Bulletin Centra vedecko-technických informácií SR*, 1999, roč. 3, č. 2, s.54-59.
- AXWORTHY, Glenn. 1985. *Where in the world is Carmen Sandiego?* [disketa]. Verzia pre IBM/Tandy. San Rafael (Calif.) : Broderbund Software, 1985. 1 disketa; 5 1/4 palca. Spriev. materiál: 1986 World Almanac and Book Facts. Požiadavky na systém: IBM/Tandy kompatibilný; 128 kB RAM; MS DOS 2.0 a vyšší; grafický adaptér. Návrh: Gene Portwood a Lauren Elliott.
- BANGEMANN, M. et al. 1994. *Europe and the Global Information Society : recommendations to the European Council : CD-84-94-290-EN*. Bruxelles : European Union, 1994. Zdroj: VLASÁK, R. Hospodársky vyspelá časť sveta buduje informačnú spoločnosť. In *INFOCUS*, 1995, roč. 1, č. 4, s. 112.
- Belle de Jour. 1985. In *Magill's Survey of Cinema* [online]. Pasadena (Calif.) : Salem Press, 1985- [cit. 1994-04-04]. Access. no. 0050053. Dostupné v DIALOG Infomation Services, Palo Alto (Calif.).
- BRUNTON, P. 1992. *Perspektivy*. 1. vyd. Sv. 2. Přel. R. Formánková. Praha : Unitaria, 1992. Kapitola 19, Vláda relativity, s. 19-32.
- CARL ZEISS JENA, VEB. 1994. *Anordnung zur lichtelektrischen Erfassung der Mitte eines Lichtenfeldes*. Erfinder: W. FEIST, C. WAHNERT, E. FEISTAUER. Int. Cl.³ G02 B 27/14. Schweiz Patentschrift, 608 626. 1979-01-15.
- CARROLL, Lewis. 1994. *Alice's adventures in Wonderland* [online]. Texinfo ed. 2.1. [Dortmund (Germany)] : WindSpiel, Nov. 1994 [cit. 1996-02-10]. Dostupné na internete: <<http://www.germany.eu.net/books/carroll/alice/html>>. Dostupné tiež v PostScript a ASCII verziách na internete: <<ftp://ftp.Germany.EU.net/pub/books/carroll/>>.
- CCITT X.400:1988, *Message handling systems and service overview*.
- CEJPEK, J. 1998. *Informace, komunikace a myšlení : úvod do informační vědy*. Praha : Karolinum, 1998. 179 s. ISBN 80-7184-767-4.
- Communications equipment manufacturers*. 1970. Manufacturing and Primary Industries Division, Statistics Canada. Preliminary Edition. 1970- . Ottawa : Statistics Canada, 1971- . Annual census of manufacturers. Text in English and French. ISSN 0700-0758.
- CRAWFORD, J. 1996. *Evaluation of library and information services*. London : Aslib, 1996. 52 p.
- CS ONLINE 2001 : zborník zo 14. medzinárodnej konferencie ... 2001. Zost. E. Nedorostová, M. Dologová. Bratislava : SSPCH, 2001. 248 s. ISBN 80-968011-6-3.